

PERIODISTES A LA PEÇA

Deu principis per a un contracte equitatiu

Decàleg elaborat per l'Associació de Periodistes Independents del Québec (*)

1. Respecte dels drets d'autoria

Tot contracte o encàrrec ha de reconèixer el concepte de dret d'autoria i oferir una compensació pels drets cedits. El periodista a la peça o *freelance* és propietari de tots els seus drets d'autoria, i l'única cosa que fa és cedir el permís d'ús per una sola vegada. No es pot exigir que el periodista independent cedeixi els seus drets per a d'altres usos (llibre, pel·lícula, traducció, publicació/difusió a l'estranger, etc.) del qual l'editor no en farà l'explotació.

2. Remuneració acceptable

Tota producció periodística ha de ser remunerada segons una tarifa decent, tenint en compte la feina feta i de les competències necessàries per fer-la.

Si el periodista té despeses (viatges, telecomunicacions o altres) amb l'acord de la redacció, aquestes quantitats han de ser reintegrades tan aviat com s'hagin presentat els justificants corresponents, sense vincular-ho a la publicació i/o difusió de l'obra.

3. Remuneració per cada utilització de l'obra

Tota explotació d'una obra per l'editor requereix necessàriament un contracte escrit en el qual s'hi fixarà una remuneració raonable per a cadascun dels drets cedits, que podran ser detallats com a «tarifa global» (llicència) o especificada de manera separada per a cadascun dels usos (primes suplementàries).

En absència d'un acord que detalli clarament els drets cedits, s'entén que el periodista independent només ha cedit el dret per a una sola publicació. Tota utilització posterior de l'obra, sigui quin sigui el mitjà de comunicació, el lloc, el temps o el seu ús (arxiu, difusió en mitjà educatiu, etc.), i fins i tot la seva adaptació a un altre suport (llibre, documental, etc.), ha d'haver estat autoritzat per escrit pel periodista independent i acompanyada d'una remuneració raonable.

Tot contracte o acord firmat en el moment d'un encàrrec hauria d'incloure una clàusula de demora especificada (al voltant de sis mesos seria un període correcte), a la finalització de la qual l'exclusivitat de la primera publicació es considerarà caducada. El periodista esdevé lliure d'explotar la seva feina en un altre lloc.

L'objecte del contracte ha de ser únicament l'obra com a tal. El material de recerca (notes, enregistraments, documents impresos i numèrics) queden en propietat del periodista.

4. Cap cessió de drets retroactiva

No es pot exigir que el periodista independent cedeixi drets suplementaris sobre treballs lliurats amb antelació. Tota demanda de cessió de drets suplementaris ha de ser objecte d'un nou acord escrit i haurà de tenir una proposta de remuneració raonable. El contracte no té altre objectiu que els drets per treballs a entregar de manera immediata o en un futur pròxim. En el cas d'obres futures, caldrà especificar-ne la seva naturalesa i com s'explotaran.

5. Signatura del contracte en el moment de l'encàrrec

La signatura d'un contracte ha de fer-se en el moment de la comanda i no quan ja s'està executant. Si no hi ha contracte signat, l'acord verbal o un escrit de consentiment en el moment de la comanda tindrà valor legal.

D'acord amb la llei, tot contracte és negociable. Un contracte imposat no té cap valor legal. En tot contracte sotmés per l'editor després de l'encàrrec corresponent a una renegociació dels seus termes inicials, el periodista serà lliure d'acceptar-ho o no.

L'editor no pot exigir la signatura d'un contracte com a condició al tractament d'una factura.

6. Durada raonable del contracte

El contracte pot limitar-se específicament a un treball concret o aplicar-se a un conjunt de feines a lliurar en un període màxim d'un any. Tot contracte que inclogui diverses feines ha de tenir una data de finalització raonable. Aquest contracte detallarà clarament la naturalesa i el tema dels treballs a entregar.

D'acord amb la llei, tot contracte és rescindible.

7. Protecció jurídica del periodista independent

L'editor assumeix la causa del periodista independent en cas de persecució judicial.

8. Pagament a 30 dies de la recepció de la factura

L'encàrrec s'ha de pagar en els 30 dies següents a la recepció de la factura, sigui quina sigui la data de publicació o difusió prevista. Condicionar el pagament només després de la publicació o difusió és innacceptable.

9. Pagament de l'obra, hagi estat publicada o difosa o no

Tota obra executada i lliurada d'acord amb els termes de la comanda i a les normes de l'editor ha de ser abonada íntegrament, hagi estat publicada o difosa o no.

La pràctica de les *kill fees* (pagament d'una quantitat menor en el cas que l'editor decideixi no publicar la feina) és acceptable només després de l'entrega de la primera versió de l'obra per part del col·laborador. A partir del moment en què un editor demana modificacions substancials a la versió inicial de l'obra, es compromet a pagar-la íntegra, independentment que sigui publicada o difosa o no.

La negativa a la publicació allibera l'autor de tota obligació d'exclusivitat amb l'editor.

10. Respecte del dret moral

No es pot exigir que el periodista independent renunciï al seu dret moral, que el lliga a la seva obra i li permet preservar-ne la integritat. L'editor no pot fer canvis significatius a l'obra sense l'autorització prèvia del periodista a la peça.

() En la terminologia francòfona, es refereix a «periodista independent» el que aquí correspon a la figura del «col·laborador» o «periodista a la peça»*